

19.01.2009 / Józef Banach / Money.pl

Powstanie e-sąd, który będzie rozpatrywał sprawy znacznie szybciej niż tradycyjny. Takie są założenia nowelizacji.

Na wzór rozwiązań funkcjonujących w Wielkiej Brytanii i Niemczech, Sejm uchwalił 5 grudnia 2008 r. nowelizację Kodeksu postępowania cywilnego, wprowadzającego do polskiego systemu prawnego z dniem 1 stycznia 2010 roku, elektroniczne postępowania upominawcze.

Wprowadzenie elektronicznego postępowania upominawczego bez wątpienia powinno przyczynić się do sprawniejszego rozpoznawania roszczeń, dochodzonych obecnie w trybie przepisów rozdziału 3 działu V tytułu VII księgi pierwszej części pierwszej Kodeksu postępowania cywilnego. Wprowadzone zmiany mają szansę odciążyć sądy od rozpoznawania spraw drobnych, w których stan faktyczny nie jest skomplikowany i nie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego.

Zakres przedmiotowy tego postępowania odrębnego obejmuje roszczenia pieniężne i inne, wskazane przez przepis szczególny, na zasadzie analogicznej do regulacji obowiązującej obecnie w art. 498 § 1 K.p.c. W elektronicznym postępowaniu upominawczym mogą być rozpatrywane również sprawy gospodarcze, jednakże z wyłączeniem stosowania przepisów K.p.c. regulujących postępowanie odrębne w sprawach gospodarczych.

Nowelizacja pozwala na utworzenie „e-sądu” jako wydziału cywilnego sądu rejonowego, który będzie rozpoznawać sprawy tylko i wyłącznie w elektronicznym postępowaniu upominawczym, bez względu na wartość przedmiotu sporu. Do rozpatrywania zażaleń od zarządzeń przewodniczącego oraz od orzeczeń sądu elektronicznego będzie właściwy jeden e-sąd (wydział odwoławczy).

Czynności w elektronicznym postępowaniu upominawczym może wykonywać referendarz sądowy. Wszystkie czynności sądu, referendarza i przewodniczącego w tym postępowaniu utrwalane są wyłącznie w systemie teleinformatycznym, a wytworzone w ich wyniku dane w postaci elektronicznej opatrywane są bezpiecznym podpisem elektronicznym.

Komunikacja między powodem i sądem elektronicznym będzie odbywać się wyłącznie w drodze elektronicznej, a między pozwanym i sądem elektronicznym w drodze tradycyjnej, chyba że pozwany sam zainicjuje komunikację elektroniczną - wysyłając pismo drogą elektroniczną. Elektroniczny obieg informacji pozwoli na elektroniczną archiwizację akt sądowych w sprawach rozpatrywanych w tym trybie.

Dane do składania podpisu elektronicznego na potrzeby elektronicznego postępowania upominawczego będą udzielane adwokatom/radcom prawnym/prokuratorom/rzecznikom patentowym po złożeniu stosownego wniosku za pośrednictwem właściwej okręgowej rady adwokackiej/izby radców prawnych/prokuratora apelacyjnego lub Prokuratora Krajowego/okręgowego zgromadzenia rzeczników patentowych.

Istota elektronicznego postępowania upominawczego jest szybkie wydanie orzeczenia. W związku z tym w postępowaniu tym nie dołącza się odpisów pisma, załączników i pełnomocnictwa. Specyfika elektronicznego postępowania upominawczego wiąże się z koniecznością uiszczenia opłaty sądowej wraz z wniesieniem pozwu. Z tego względu opłata uiszczona powinna być wraz z wniesieniem pozwu, zaś w razie braku takiej opłaty nie wzywa się do jej uiszczenia, lecz przewodniczący zarządza zwrot pozwu.

Doręczenie elektroniczne następuje z datą wskazaną w elektronicznym potwierdzeniu odbioru korespondencji. W przypadku braku takiego potwierdzenia doręczenie uznaje się za skuteczne z upływem 14 dni od daty umieszczenia korespondencji w systemie teleinformatycznym.

Czynności w elektronicznym postępowaniu upominawczym, są utrwalane tylko w systemie informatycznym, gdyż założeniem nowego trybu jest rezygnacja z prowadzenia akt papierowych.

W elektronicznym postępowaniu upominawczym stosuje się przepisy o postępowaniu upominawczym, jednak z odrębnościami wynikającymi z przepisów szczególnych. Obligatoryjne jest podejmowanie czynności drogą komunikacji elektronicznej.

Wnoszony pozew musi zawierać dane niezbędne do identyfikacji osoby wnoszącej pismo. Danymi takimi są: imię i nazwisko, adres, siedziba, ale również niepowtarzalny identyfikator. Dla osoby fizycznej takim identyfikatorem jest numer PESEL, numer NIP dla powoda innego niż osoba fizyczna, jeżeli powód jest obowiązany do jego posiadania, oraz numer w KRS, a w przypadku jego braku numer w innym właściwym rejestrze lub ewidencji. Z takim identyfikatorem będzie się wiązać login i hasło. Dane te muszą zostać określone, jako podawane w pozwie, bowiem są niezbędne dla identyfikacji osoby podpisem elektronicznym.

W zwykłym postępowaniu upominawczym, w razie braku podstaw do wydania nakazu lub po uchyleniu nakazu, czy też w przypadku skutecznego wniesienia sprzeciwu, kieruje się sprawę na rozprawę. W elektronicznym postępowaniu upominawczym w sytuacji, w której zostanie wniesiony sprzeciw sprawa będzie przekazana do sądu według właściwości ogólnej. Przewiduje się, że w pozwie powód nie będzie wskazywał sądu na wypadek skutecznego wniesienia sprzeciwu, co oznacza, że powód decydując się na wniesienie pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym rezygnuje z wyboru sądu według właściwości przemiennej lub umownej na wypadek wniesienia sprzeciwu.

Po przekazaniu sprawy obydwie strony na wezwanie przewodniczącego będą miały możliwość uzupełnienia pozwu i sprzeciwu w sposób odpowiedni dla postępowania, w którym sprawa będzie rozpoznawana (na przykład w sprawach gospodarczych). Powód będzie również mógł uzupełnić warunki formalne pozwu konieczne do nadania biegu sprawie po jej przekazaniu (np. złożyć dokument pełnomocnictwa). W wypadku nieuzupełnienia warunków formalnych pozwu sąd umorzy postępowanie.

Postępowanie elektroniczne zostało ukształtowane jako odrębne postępowanie, mające charakter wezwania do zapłaty. Z uwagi na brak obowiązku złożenia załączników i pełnomocnictwa przewidziano, że pozwany będzie mógł w bardzo prosty sposób złożyć sprzeciw od wydanego nakazu zapłaty. Sprzeciw ten nie będzie wymagał uzasadnienia i przywoływania dowodów. Zatem już samo oświadczenie pozwanego o jego sprzeciwie, spowoduje, że nakaz zapłaty w tym trybie utraci moc.

Tytuły wykonawcze w postaci nakazów zapłaty wydanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym, którym nadano klauzulę wykonalności pozostawioną wyłącznie w systemie teleinformatycznym są nie tylko podstawą egzekucji, ale również mogą być podstawą wpisów w księgach wieczystych.

Oплата w wysokości 1/4 nie będzie uzupełniana w razie wniesienia sprzeciwu, uchylenia nakazu zapłaty i stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty oraz - tak jak dotychczas - będzie zwracana w razie zwrotu pozwu. Poprzestanie na pobraniu 1/4 opłaty w sprawach, które zostaną zakończone prawomocnym nakazem zapłaty nie powoduje różnicy w ostatecznej wysokości opłaty, ponieważ w dotychczasowym postępowaniu upominawczym 3/4 opłaty jest zwracane, jeżeli uprawomocnił się nakaz zapłaty. Rezygnacja z uzupełniania opłaty w pozostałych przypadkach czyni elektroniczne postępowanie upominawcze znacznie atrakcyjniejszym dla powodów od dotychczasowego postępowania upominawczego.

W elektronicznym postępowaniu upominawczym nie istnieje możliwość korzystania przez powoda ze zwolnienia od kosztów sądowych. Wydaje się jednakże że jest to rozwiązanie prawidłowe. Rozpatrywanie wniosków o zwolnienie od kosztów sądowych w znacznym stopniu wydłużałoby postępowanie, co przeczyłoby sensowi wprowadzonych zmian. Tym bardziej, że powód sam decyduje jaką drogę postępowania wybierze. Jeżeli więc chce skorzystać ze zwolnienia powinien wybrać drogę tradycyjnego postępowania upominawczego.

Eliminacja możliwości zwolnienia od kosztów sądowych nie dotyczy natomiast pozwanego. Składając sprzeciw nie musi on bowiem uiszczać żadnych kosztów.

Jeśli natomiast chodzi o zażalenie na postanowienie sądu elektronicznego oraz skargę na orzeczenie referendarza w elektronicznym postępowaniu upominawczym, to wprowadzono zasadę, że są one wolne od opłat sądowych.